No. 28

LEEUWARDER COURANT.

MAANDAG den 6 MAART.

NOTIFICATIE.

De Gedeputeerde Staten van Vriesland, doen te weten:

Dat door den heere opperhoutvester, naar aanleiding van art. 11 en 50 der wet van den 11den julij 1814, met ons overleg, ten aanzien van de visscherij in Vriesland, de navolgende bepalingen zijn gearresteerd:

Art. 1. De vischtijd zal jaarlijks worden gesloten op den 15den maart, en weder geopend op den 1sten mei.

2. De visscherij op aal, mits alleen geschiedende met aalfurken en aalkorven, is hiervan uitgezonderd, en zal gedurende den verboden tijd mogen continueren.

3. Het gebruik van aalstekers en eigers of aalzeilers, gelijk mede het visschen met schrob- en hoep-netten en andere strijknetten, is verboden.

4. Insgelijks zijn verboden alle de seinen, langer dan honderd vademen, tien vademen over het geheel onbegrepen en naauwer gebreid dan over de vriesche-landsschilden.

5. De eerste vleugel der seinen, welke een derde gedeelte van den geheelen vleugel moet uitmaken, zal gebreid zijn over het schild, geteekend *eerste vleugel;* de tweede vleugel, welke insgelijks zal uitmaken een derde gedeelte van den geheelen vleugel, over het schild *twede vleugel;* de derde vleugel, naastbij de zak, welke niet meer dan een derde van den geheelen vleugel zal mogen uitmaken, over het schild geteekend *derde vleugel;* en eindelijk de zak van de seine mede over het laatstgemelde schild geteekend *derde vleugel.*

6. De seinen, waarvan de zakken, volgens het voormalig vriesche-schild, nauwer zijn gebreid dan over de schilden in het voorgaand artikel vermeld, mogen tot den 1sten januarij 1816 verkocht, en tot den 1sten januarij 1818, gebruikt worden.

7. Alle baars- en wijd-netten, nauwer gebreid dan over het schild geteekend *baarsnetten*, en in een vleet langer dan vijf honderd vademen, vijf-en-twintig vademen onbegrepen, zijn verboden.

8. Visschers, welke, hetzij voor zich zelven, hetzij met anderen gecombineerd, visschen en meer dan een vleet drijf-netten uitzetten, zijn verpligt, tusschen de onderscheidene vleeten, eene tusschenruimte van ten minsten honderd-en-vijftig vademen open en onbezet te laten.

9. Ook zijn verboden alle schakels, nauwer gebreid dan over het schild, geteekend *schakels.*

10. Bij besloten water en onder het ijs, is de vischvangst in alle binnenwateren, zonder eenige uitzondering, verboden.

11. De overtreders dezer bepalingen, zullen telkens verbeuren, de boeten bij artikel 48 der wet, op het stuk der jagt en visscherij, van den 11den julij 1814, voorgeschreven.

12. De schilden, hier boven vermeld, zullen voor een ieder, op eigen kosten, bij de heeren houtvesters verkrijgbaar zijn.

Voorts gelasten wij elk en een iegelijk, om zich naar den inhoud dezer notificatie te gedragen, welke alomme, daar zulks gebruikelijk is, zal worden afgekondigd en aangeplakt.

Aldus gedaan op het Collegie binnen Leeuwarden, den 22sten februarij 1815.

De Gedeputeerde Staten van Vriesland,
I. ÆBINGA VAN HUMALDA. vt.
Ter ordonnantie van dezelve,
M. YPEY.

BERLYN, *den 21 Februarij.*

De Koning van Saxen, is door een eigenhandigen brief van den Keizer *Frans* uitgenoodigd, om naar Weenen te komen. De courier bragt dezen brief zaturdag avond, en morgen vertrekt Zijne Majesteit, onder den naam van graaf *van Plauen*, benevens de Koningin en de Prinses *Augusta* met derzelver gevolg, van Fredriksfeld, den weg over Breslau naar Brunn, en voorts naar Presburg nemende. Op ieder station zijn 140 paarden gereed, zijnde de reis-commissarissen, benevens de fouriers, vooruit gezonden, om zoo wel hier voor, als voor de logementen te zorgen. Heden hebben de Saxische Vorstelijke personen bij de Prinsen en Prinsessen van ons Koninklijk Huis, afscheids bezoeken afgelegd.

Men ziet ook betrekkelijk de schikkingen tusschen Pruissen en Hanover, een stuk uit Weenen toegezonden, waarin men het volgende leest:

De volkome schadevergoeding voor de aan Hanover toegedachte vergrooting, is Pruissen in de nieuwe provincien die het aan den Rhijn bekomt, reeds aangewezen. Pruissen heeft daarentegen voorloopig Hildesheim afgestaan, en er ontbrak nu nog eene overeenkomst wegens het aanmerklijk overschot der bedongene vergrootingen. De vriendschaplijke betrekkingen der beide Staten, gaf aanleiding tot eene voordeelige ruiling.

Ingevolge hiervan bekomt Pruissen het hertogdom Saxen-Lauenburg, en de daarin gelegen Luneburgsche landen op den regter-oever van de Elve; daarenboven de in de Altmark gelegen balluagie Koetze, de balluagie Ellingerode, de dorpen Rudegershagen en Gansefeich in het Eischfeldsche, benevens de balluagie Reckeberg, tusschen Ravensberg en Lippstadt. Ook belooft Hanover, zijne goede diensten aantewenden tot eene ruiling van Kalvoerden, Walkenried en andere in het Brunswijksche gelegen landen.

Pruissen daarentegen staat, behalven Hildesheim, ook Goslar met 22,000 inwoners, in het Noordlijk gedeelte van Lingen en Munster, zoo als ook Oost-Vriesland, aan Hanover af; en zal bewerken, dat Hanover ook de overige landen, in deszelfs gebied liggende en aan anderen toebehoorende, door eene billijke ruiling bekome.

De scheepvaart op de Eems, zal door eene gemeenschappelijke overeenkomst verbeterd worden. De Pruissische onderdanen kunnen, over de haven van Embden, direkt naar buitenlands handel drijven; zij kunnen aldaar pakhuizen aanleggen, en hunne tot uit- of invoer bestemde goederen, twee jaren, vrij en onbelast, in dezelve laten liggen; zij zullen bij hunnen handel aldaar geene andere belastingen betalen, dan de ingezetenen van Hanover zelve. De tarif voor deze belastingen, zal gemeenschaplijk ontworpen worden, en kan nimmer dan met wederzijdsche toestemming worden veranderd. Pruissen, daarentegen, verleent aan de onderdanen van Hanover, dezelfde regten, met opzigt tot de vaart op de Steknitz.

Pruissen heeft twee militaire wegen uit Altmark en uit Maagdenburg naar Minden, door het Hanoversche. Daarentegen heeft Hanover eenen militairen weg van Osnabrug over Ibbenbuhren en den Rhijn naar Holland, door het Pruissische.

Indien Hanover hier door de kust van de Noordzee in Oost-Vriesland, en de onmiddelbare vereeniging met Holland wint, zoo verliest Pruissen daar door niets voor zijnen koophandel. In tijd van vrede zal het door de bedongene vrijheid van handel, de haven van Embden even zoo kunnen gebruiken, als of het nog in het bezit van dezelve ware. In tijd van oorlog heeft de zeemagt, die het sterkste is, het altijd in derzelver vermogen, die haven te sluiten, wier handel het wil beletten, onverschillig aan wien dezelve toebehooren. Aan het trekken van eene tol-linie om Holland, welke van Embden tot aan de Moezel zoude moeten loopen, heeft Pruissen nooit kunnen noch willen denken; dit denkbeeld is vreemd aan den vrede van Parys, waarvan het een der handelende leden was, zoo als ook aan den geest van den tijd, en aan Pruissens wel gewikt eigenbelang.

PARYS, *den 24 Februarij.*

ZITTING DER REGTBANK VAN EERSTEN AANLEG, *van den 24sten februarij.*

In de zitting der regtbank van eersten aanleg, van den 24sten dezer, gaf de heer *Courtin*, procureur des Konings bij dezelve regtbank, zijne conclusien op, in de zaak van den graaf en de hertogin van St. Leu. In de inleiding bepaalde hij zich tot zeer geleerde en belangrijke aanmerkingen over de uitgestrektheid der vaderlijke magt bij de verschillende volkeren. Hij onderzocht hoedenig daarvan de uitwerkselen bij de Romeinen waren geweest, en hoedanig die in Frankrijk waren. Hier verweet hij den verdediger van mevrouw de St. Leu, volgens *Loysel*, te hebben aangevoerd, dat, in een land van costumier regt, het vaderlijk gezag bijna nul was. In dertien onzer costumen had het bijna dezelfde uitgestrektheid als in landen van beschreven regt.

Voorts tot het uitbrengen van zijn eigen advijs overgaande, trad hij in eene diepe discussie der artikelen van het code, welk hem voorgekomen zijn belangrijke wijzigingen aan te brengen aan het door den graaf de St. Leu ingeroepen artikel, hetwelk, gedurende het huwelijk, aan den vader alleen de uitoefening van het vaderlijk gezag toebetrouwt.

Hij concludeerde, dat, zoo de echtgenooten in een' gedwongen staat van scheiding zijn, de regtbanken de magt hebben om, of aan den vader, of aan de moeder, de bewaring van het minderjarig kind op te dragen, zoo als in het geval bij artikel 267 bepaald is, zijnde dit enkel en alleen op de echtscheiding betrekkelijk.

Zie hier waarop verder zijn betoog nederkwam: het huwelijk stelt een' huiselijken staat daar, en die huiselijke staat veronderstelt een vaderlijk huis, alwaar de wet, bij art. 214, gewild heeft, dat het huisgezin zou wonen. Het is uit dat vaderlijk huis, dat art. 374 niet duldt, dat zich het kind verwijdert, behalve in geval van vrijwillige dienstneming, na zijn achttiende jaar. Ongetwijfeld moeten de vrouw en kinderen zich, overeenkomstig art. 214, naar de plaats begeven, alwaar de man noodig oordeelt zijn verblijf te houden. Hij mag van woonplaats veranderen; maar dat huis moet om een *maritaal* en vaderlijk huis te blijven, op eene plaats zijn, alwaar hij het regt, waar hij de magt heeft, zijne vrouw te noodzaken hem te volgen.

De verandering van woonplaats kan op verschillende wijze geschieden. Zoo de echtgenoot eene andere woonplaats binnen zijn vaderland mogt willen kiezen, dan bestaat er geene zwarigheid: hij wordt derwaarts door zijne vrouw en kinderen gevolgd; maar ook dan moet hij een bepaald domicilium hebben.

Op deze wijze is, bij een arrest van het hof van Brussel, van den 11den maart 1807, gevonnisd, dat de man, zwervende en zonder vaste woonplaats, doch meer bij zijne bijzondere familie, dan op de plaats, welke, van den beginne af, tot de woning van den man en vader gekozen was, zich ophoudende, zulks niet de wezenlijke en afzonderlijke woonplaats was, bij art. 214 van het code bedoeld.

Kan de man zijne vrouw noodzaken, hem in een vreemd land te volgen? De spreker beantwoordde deze vraag, op het gezag van *Pothier* en de oude regtsgeleerdheid, ontkennenderwijze.

Bij de discussie over de bijzonderheden der zaak, stelde de procureur des Konings zich zelven deze vraag voor: is er eene scheiding tusschen mevr. de hertogin van Saint-Leu en haren gemaal uitgesproken? Hij ontveinsde niet, dat, zelfs volgens de statuten van 1806, deze scheiding slechts ten opzigte der zamenwoning zou hebben kunnen worden uitgesproken, doch dat dezelve niets in de huwelijksche voorwaarden had kunnen veranderen noch modificeren. Middelerwijl heeft het opperhoofd van den Staat inderdaad de voorwaarden des huwelijks verbroken; hij heeft zulks op de willekeurigste en uitgestrektste wijze gedaan. Deze aan de statuten derogende akten zijn misschien geschikt, om te allen tijde voor de competente regtbanken te

(Het vervolg op de kant dezer Bladzijde.)

worden gecontesteerd. Maar, zoo lang die akten niet gecontesteerd worden, kunnen en moeten zij invloed hebben als getuigenissen, die de separatie, welke men zegt uitgesproken te zijn, suppleren of uitleggen.

Echter had de koninklijke procureur niet ten oogmerk, om de opinie der regters, bij deze belangrijke questie, voor in te nemen; hij grondde zijne motieven van decisie daarop, dat er ten minste een eisch tot separatie, in den bij het statut van 1806 voorgeschreven vorm, aanwezig is. Dien ten gevolge en in den geest van het 267ste artikel, hebben de regtbanken het regt, om, voor het belang des kinds, te onderzoeken, aan wie van beide, aan den vader of aan de moeder, de provisionele bewaring van hetzelve behoort te worden toebetrouwd.

De discussie over deze laatste questie, het belang namelijk des kinds, heeft den heer *Courtin* nog stof tot oordeelkundige aanmerkingen en gelegenheid tot het ten toon spreiden zijner welsprekendheid gegeven.

Zich vervolgens aan de uitspraak van het hof houdende, om te weten of er eene wettiglijk uitgesproken separatie van tafel en bed bestaat, dan of de eisch tot dezelve aanwezig is, concludeerde hij, dat de bewaring en opvoeding der kinderen, in het eerste geval, definitievelijk, en, in het tweede geval, provisioneel, aan de moeder zal worden toebetrouwd.

De regtbank heeft de zaak geadjourneerd tot dingsdag, om alsdan uitspraak te doen

Van den 25sten.

Reeds woensdag is lord *Castlereagh*, op zijne terugreis van Weenen naar Londen, hier doorgepasseerd. Zijn lordschap heeft dadelijk een afzonderlijk gehoor bij den Koning gehad, en, zonder zich verder in deze hoofdstad eenigzins op te houden, daarop aanstonds de reis voortgezet.

De politie, onderrigt zijnde dat zeker colonel *Stevenot*, aan zijn huis eene inteekening geopend had ter oprigting van een zoogenaamd koninklijk legioen, zonder daartoe eenigerhande autorisatie te hebben bekomen, heeft dien persoon gearresteerd en tevens alle zijne papieren in beslag genomen.

De Koning bevindt zich wederom genoegzaam van zijne ongesteldheid hersteld. Gister heeft hij den kabinetsraad, dien ook Monsieur en de prinsen zijne zoons bijgewoond hebben, wederom voorgezeten.

Aanstaanden maandag vertrekken de hertog en hertogin van Angoulême naar Bordeaux. De hertog zal, van daar, vervolgens eene reis door onze zuidelijke provincien maken, en wordt, op die reis, tegen het begin van mei, ook gewacht te Chambérie, de hoofdplaats van het aan Frankrijk bij den vrede van Parys toegewezen gedeelte van Savoijen.

Onze nieuwspapieren gaan nog voort met het plaatsen van nadeelige berigten omtrent den toestand van Koning *Murat*. Na voor een paar dagen gezegd te hebben, dat hij genoodzaakt was geweest, om alle Franschen, die nog in eenigen militairen of burgerlijken post waren, uit zijnen dienst te ontslaan, ten einde het desnoegen bij de Napolitanen rijzend misnoegen weg te nemen, deelen zij heden het navolgend, uit Napels van den 9den dezer gedagteekend, artikel mede:

„Te midden der feesten en den vermaken, kan het hof van Napels deszelfs verlegenheid en onrust niet verbergen. De soldaten leggen misnoegdheid aan den dag; het begint hun te vervelen dat zij zich struikrovers van Italien hooren noemen, en hunne verknochtheid aan den Koning zou misschien niet op de proef gesteld moeten worden. Er loopen ook nadeelige geruchten nopens onzen staatkundigen toestand. Koning *Ferdinand* heeft vele aanhangers; men ziet dat de Napolitaansche natie op het punt staat van geheel afgezonderd te worden, en dat de belangen van Koning *Joachim* niet kunnen simpathiseren met die der groote Souvereinen van Europa. Te vergeefs doorloopt de Koning de straten, en wil hij zich populair toonen; dit doet niet veel uitwerking meer; de Lazaronis zelve schijnen vrij onverschillig omtrent de giften die men hun doet. De politie, van eenen anderen kant, is zeer ge...reng. Men heeft verscheide individus, onder

(Het vervolg op bladzijde twee.)

anderen eenige die van Palermo kwamen, gearresteerd. Men geeft voor, eene zamenzwering ontdekt te hebben. De Koning heeft een generaal-officier, zijn aanverwand, naar Weenen gezonden, om den Keizer van van Oostenrijk met deszelfs geboortedag geluk te wenschen. Op dien dag zullen wij hier ook een groot feest hebben. Men zegt, dat het voor onze staatkunde van belang is, om te doen geloven dat wij volmaakt wel met het Oostenrijksche gouvernement zijn."

BRUSSEL, *den 26 Februarij.*

Een gedeelte van het regement Belgische chevau-legers, te Mechelen in garnizoen, gelijk mede een bataillon **Belgische** infanterie van linie, uit Leuven, zijn, gisteren namiddag, in deze stad aangekomen ten einde aan het feest van heden meer luister bij te zetten; dit werkelijk nationaal feest is, heden ochtend, door losbrandingen uit het geschut onzer wallen en door het gelui van al de klokken, aangekondigd; het gebulder van het geschut zich van uur tot uur met het gelui der klokken vermengende, kondigde plegtmatig aan, dat de Nederlanden eene bloeijende Monarchie uitmaakten, onder de heerschappij van een' Vorst, uit ons bloed gesproten, en den waardigen naneef van *Willem I*, den held der zestiende eeuw. Deze aankondiging, waarvan de gevolgen voor altijd de welvaart van ons gelukkig Vaderland verzekeren moet, leverde een kenmerk van grootheid op, welke de ziel der Brusselaars, zoo gevoelig voor de eer en den voorspoed van Belgie, verheffende, dat strelende genoegen bij hen te weeg bragt, hetwelk uit de zekerheid van het heilrijkste lot ontstaat.

Op den middag, werd er, in de kerk van **Sainte-Gudule**, een *Te Deum* gezongen; die tempel, zoo groot als luisterrijk, een meesterstuk van Gothische bouwkunde, was zoo vol, dat men zich niet bewegen kon; een Belgisch bataillon, schaarde zich in het ruim der kerk. Z. K. H. de Erfprins van Oranje en al de burgerlijke en militaire regerings-personen woonden deze verheven plegtigheid bij; van alle gedeelten der kerk verhieven zich dankzeggingen tot God. Nooit was eene godsdienstige plegtigheid eerbiedwekkender of der omstandigheden waardiger. Deze dag zal eenmaal een der schoonste en welsprekendste bladen onzer geschiedenis vervullen.

Terwijl de kerk van godsdienstige gezangen weergalmde, werd er om de wandelplaats van het Park, eene prachtige parade gehouden, aldaar stonden in slagorde geschaard de fraaije korpsen van de Belgische karabiniers te paard, de Belgische chevau-legers, de Hanoversche huzaren, de Congrevische artillerie, het 1ste regement Engelsche garde en twee bataillons **Belgische** infanterie; het Park en deszelfs omtrek was met eene talooze menigte bezet. Ten een uur, kwam Z. K. H. de Erfprins van Oranje, met deszelfs staf, aan, en trok voorbij het front der verzamelde troepen; er gingen van alle zijden een kreet en gejuich op, welke bij geene mogelijkheid te beschrijven zijn. De Prins scheen voor die betooningen van algemeene vreugde zeer gevoelig. Eene driemaal herhaalde losbranding van het geschut en uit het klein geweer, het trompetten-geschal en eene krijgsmuzijk eindigden eene parade, waarvan de jaarboeken der stad **Brussel**, geen voorbeeld opleveren. Het hôtel van het departement van oorlog en dat van den commissaris-generaal van justitie waren met Oranje vlaggen versierd. Heden avond, zal de geheele stad weder prachtig verlicht worden.

Morgen zal er eene deputatie, van de aanzienlijkste personaadjen van ons land, van hier naar 's Gravenhage vertrekken, ten einde aldaar den Monarch der Nederlanden, met de gelukkige gebeurtenis, die Hoogstdenzelven de Souvereiniteit der **Belgische provincien** verzekert, geluk te wenschen.

's GRAVENHAGE, *den 28 Februarij.*

De dag van heden is wederom aan eene dier blijde feestvieringen gewijd, waarbij de ingezetenen dezer Residentie met het geheele Vaderland meer bijzonder hunne hartelijke verkleefdheid aan het geliefde Huis van den Souvereinen Vorst door uitwendig vreugdebetoon aan den dag leggen: Hoogstdeszelfs tweede zoon, Z. D. H. de Heere Prinse *Willem Fredrik Karel* van Oranje-Nassau, die zijne studien aan Leidens Hooge Schole zoo gelukkig voortzet, en door al zijne hoedanigheden aller liefde en hoogachting verworven heeft, treedt thans het negentiende jaar zijns ouderdoms in; bij deze gelegenheid zal er, dezen avond, groot cirkel bij H. K. H. de Souvereine Vorstin zijn, terwijl verscheiden inwoners hunne vreugde zullen te kennen geven door het illumineren hunner huizen, waarvan er vele wederom met fraaije vlaggen versierd zijn.

Toen de heeren *Elout* en *Alberda*, leden van den Raad van State, op den 12den januarij ll., van wege Z. K. H. aan de vergadering van de heeren Staten-Generaal de ontworpen wetten over de nationale militie en de schutterijen overbragten, is door den heer *Elout* gedaan de volgende aanspraak:

EDEL MOGENDE HEEREN!

Z. K. H. heeft ons gelast aan U over te brengen *de ontworpen wetten op de nationale militie en de schutterijen*, welker inzending aan U Ed. Mog., bij het openen dezer gewone vergadering, is toegezegd.

Hoogst welkom zekerlijk is U de gelegenheid, tot het regelen van dit belangrijk gedeelte onzer staatsinrigtingen, en wij ook volbrengen onzen last met hartelijken ijver.

De Grondwet wil den maatregel; de gebeurtenissen van onzen tijd bewezen deszelfs noodzakelijkheid.

Onafhankelijkheid is gegrond op magt, niet op regt — deze leer, door alle vroegere overheerschers nageëefd, en door eenen lateren, die waande, *dat aan zijnen zeegewagen geen stuiten was*, openlijk gepredikt, bevat eene heilrijke les in zich.

Wij Nederlanders in het bijzonder moeten ons die ten nutte maken, en kan daartoe wel een gunstiger oogenblik zijn?

De levendige herinnering van het voorbij gegane kwaad, het aanvankelijk genot van het tegenwoordige goede, en het gegronde uitzigt op vermeerdering van geluk, maken ons van zelve bedacht op bewaring en afwending.

De rust, die in en rondom ons is, veroorlooft eene kalme overweging.

Z. K. H. is, ook niet dan na herhaalde beraadslagingen, gekomen tot het goedkeuren dezer ontwerpen.

Na dat toch eene bijzondere commissie, voorgezeten door den Secretaris van Staat tot de Binnenlandsche Zaken, met onvermoeiden ijver was werkzaam geweest in het beramen van een eerst plan, welks bijzondere stoffe, gedurende eenen geruimen tijd, bij den Raad van State overwogen, en het was dezen gegund meer dan eens deszelfs gevoelen op de belangrijkste punten te ontwikkelen, en wederkeerig door Zr. K. Hs. aanmerkingen voorgelicht te worden, alles op eene wijze, welker beschrijving het aanzien eener lofrede hebben zou; deze taak volbragt ik gaarne, maar durve mij die niet veroorloven; dit is zeker, dat deze onderlinge en hoogst vertrouwelijke mededeeling, den besten uitslag gehad heeft.

In het vast stellen der beide verordeningen is steeds in het oog gehouden:

Eerstelijk en vooral, de naleving en opvolging der Grondwet.

Het belang voorts, hetwelk voor den Staat en deszelfs leden gelegen is, in eene toereikende en steeds vaardige gewapende magt, en de verpligting van elk ingezeten, om hiertoe het zijne bij te dragen, eindelijk ook de verwijdering van alle geweldige en knellende bepalingen, welke eenen, voor elk vaderlandsch hart, heiligen en dierbaren pligt tot eenen hatelijken en ondragelijken last maken.

Deze trekken leeren reeds dadelijk het nuttige en doelmatige der voorgedragen regelingen kennen, en onderscheiden dezelve gunstiglijk van de vreemde inrigtingen, welke bij elk onzer eenen zoo regtmatigen afkeer verwekten. Dan het is Zr. K. Hs. uitdrukkelijke begeerte, dat ik dit nader aantoone.

Ik begin met de wet, rakende de nationale militie.

Het was voorwaar niet zonder bepaald doel, dat de Grondwet de nationale militie bij voorkeur uit vrijwilligers wilde doen bestaan; maar dit doel zou slechts ten halve bereikt zijn geweest, zoo niet bij de wet zelve was voorgeschreven de wijze, hoe die vrijwilligers te bekomen. Daaromtrent nu is bij het ontwerp voorzien, en wel in dier voege, dat de kracht der regering zich vereenigt met de meest mogelijke vrijheid der ingezetenen, dat de aanneming van vrijwilligers in de militie der werving van de staande armee niet verlamt; hoe veel ruimte toch is er niet in de bepaling, dat tot vrijwilligers kunnen worden aangenomen alle Nederlanders, die den vollen ouderdom van 18 jaren zullen bereikt hebben, en het 35ste jaar nog niet zijn ingetreden, daar de verpligte dienst, volgens de Grondwet, zich bepaalt tot ongehuwden van 18 tot 22 jaren. Hoe belangrijk en geruststellende is het voor de ingezetenen, dat de zorge om die vrijwilligers te zoeken en aan te nemen, bij de wet is opgedragen aan het bestuur hunner woonplaats, hetwelk zoo veel belang heeft bij den goeden uitslag der pogingen, daartoe in het werk gesteld. Hoe doelmatig is het voorschrift, om die vrijwilligers te zoeken in de Godshuizen en vooral onder de bedeelden, op dat alzoo een dubbeld doel bereikt worde, en welk een gemak brengt niet de bepaling aan, dat de gelden tot het bekomen der vrijwilligers benoodigd, mits eene te bepalen som niet te boven gaande, kunnen gebragt worden op den staat der plaatselijke uitgaven, met vrijlating, om het geen daaraan mogt overschieten, ten bate der plaatselijke kassen te doen strekken.

Vergelijkt daarmede de beperking van de vrijwillige aanneming, gedurende den tijd van drie weken, na dat het aantal der te leveren manschap aan het plaatselijk bestuur zal zijn opgegeven, en de noodzakelijkheid om die vrijwilligers te nemen uit het militie-kanton, waarin die plaats gelegen is, immers uit de plaats zelve, zoo die meer dan een militie-kanton bevat, dan wijst zich van zelve het goed verband tusschen de algemeene en bijzondere belangen aan. En dit is het ware doel van elke goede regering.

Zij behoeft daartoe geen' dwang, maar bereikt hetzelve langs eenen tegengestelden weg.

Zij vindt de kiem van haar bestuur in de zachtheid harer maatregelen; alzoo wordt de eerzucht gaande gemaakt, de vaderlandsliefde ontvlamt, en de gehechtheid aan den Vorst, de getrouwheid aan zijnen persoon en zijne waardigheid vestigt zich op den grondslag van liefde en eerbied.

In der daad, het kan niet anders of de wijze der zamenstelling en behandeling der militie, zoo als zij in dit ontwerp wordt vastgesteld, moet met der tijd ook bij ons volk, is hetzelve maar eenmaal met het edele doel en het geringe bezwaar van den maatregel bekend, die zucht tot den krijgsdienst opwekken, welke, voor 's Lands heil zoo belangrijk en wel gewijzigd, met andere belangen niet strijdig is; er is dan ook geen twijfel, of meest al zal de militie uit vrijwilligers kunnen worden zamengesteld.

Mislukt hier of daar deze poging, zoo is er geen ander middel dan, volgens de Grondwet, over te gaan, tot de inschrijving en loting, waarvan de bijzonderheden in dit ontwerp voorgedragen geene bijzondere toelichting schijnen te behoeven; dit alleenlijk moet ik opmerken, dat ook hier alles geschikt is naar het meeste gemak der dienstpligtigen, en dat vooral vermijd zijn die hoogstbedenkelijke en tegen alle begrippen van regtvaardigheid aanloopende bepalingen, door welke onschuldige ouders of bloedverwanten voor de verkeerde gedragingen hunner kinderen en nabestaanden boeten moesten, terwijl integendeel aan hen het vermogen gegeven wordt, om der afwezenden belangen in alle opzigten waar te nemen.

Dat er gewigtige redenen kunnen bestaan tot vrijstelling van den persoonlijken dienst, ligt in den aard der zaak, en hetgeen daaromtrent bij het onderhavig ontwerp is vastgesteld, is geheel en al doelmatig, daar, aan den eenen kant, eene genoegzame ruimte tot vrijstelling gegeven wordt, en aan den anderen, gezorgd, dat niet eene willekeurige vrijstelling van den eenen tot nadeel, ja tot verkorting van het regt eens anderen strekke. Onder de gronden tot vrijstelling is er een, die bijzondere melding verdient. Treffende wordt daardoor de tegenstelling der vreemde wetten, onder welke wij eene wijle tijds moesten leven, met de bepalingen, welke uit Nederlandsche hoofden en Nederlandsche harten haren oorsprong hebben, en alzoo op het ware belang van onzen Staat en de bekendheid van onze belangrijkste bronnen van bestaan, zoo wel als op de zucht om die, waar het eenigzins mogelijk is, te bevorderen, gegrond zijn.

Zij namelijk, wier beroep de buitenlandsche zeevaart is, kunnen niet dan in oorlogstijden tot de nationale militie getrokken worden.

Hij, die geene reden tot vrijstelling heeft, en niet verlangt den dienst in persoon waar te nemen, kan eenen anderen in zijnen plaats stellen, of van nummer verwisselen; de wettelijke bepalingen, te dien aanzien ontworpen, vereenigen in zich het gerief der bijzondere personen en het nut van den Lande; zij bevelen zich dadelijk op de eerste lezing aan; eene echter is

(*Het vervolg op de kant dezer bladzijde.*)

van te wezenlijk belang, om niet nu te worden opgemerkt; zij betreft de beoordeeling van dat alles. Het is en kan geenszins het oogmerk van de wet zijn, om door ongepaste toegevendheid het regt van derden te beledigen of het belang van den Staat in de waagschaal te stellen, maar even min kan of behoort de bedeeling te wezen, om door eene onregtvaardige strengheid de voorregten, die zij zelve toekent, niet te doen bedoelen. Niet alleen willekeur en andere onzuivere bronnen wil zij gestopt hebben, gelijk dan ook geene der walgelijke en hatelijke bepalingen en voorschriften, welke in de vreemde wetten gevonden werden, in deze wet voorkomen, maar zij wil zelfs niet, dat dwaling hier eene verkeerde werking hebbe; de uitspraak van den Militie-Raad is daarom aan de herziening van de Gedeputeerde Staten der **Provincien** onderworpen; dit weinige is reeds genoeg, Ed. Mog. Heeren! om U te doen gevoelen, met welk eene vaderlijke zorg Z. K. H. deze geheele stoffe heeft behandeld; maar zij blinkt nog verder uit in de bepalingen des ontwerps, welke over het ontslag, de aanloting en de jaarlijksche naar huis zending van de ¾ gedeelten handelen.

Op nieuws en plegtiglijk wordt de verzekering der Grondwet ook hier herhaald, dat de dienst in de landmilitie niet langer dan 5 jaren duren kan, en op dat reeds blijke, met welke angstvalligheid men gezind is dit uit te voeren, zoo is de bepaling ontworpen, dat dit gedeeltelijke ontslag voor de tegenwoordige bestaande militie zal plaats hebben, wanneer de staat van vrede, waarin zich deze landen thans bevinden, door den afloop der plaats hebbende onderhandelingen tusschen de Mogendheden tot vastheid zal zijn gekomen; een tijdstip, dat na alle menschelijke berekeningen, niet ver af kan zijn.

Dan ook hierbij laat men het niet blijven; ten aanzien van de loting der nieuwe militie wordt alles te meesten gerieve der bijzondere personen geregeld; het oogmerk is niet, om reeds dadelijk de nationale militie te brengen op de volle sterkte, dat is, even als in de tegenwoordige, om van de 100 zielen één man op te roepen. Neen, zonder in aanschouw te nemen den zwakken staat der dienende militie, zal in de 5 eerstvolgende jaren niet meer dan een vijfde gedeelte dier bepaalde sterkte worden aangeloot: zoo dat het bezwaar der ingezetenen op eene hoogst merkbare wijze verminderd is; en hoe gering dit bezwaar dan wordt, zal blijken uit de bepalingen, ten aanzien der jaarlijksche naar huis zending, over welke een woord zal gezegd worden, na alvorens gewaagd te hebben van de uitdrukkelijke en openlijke verzekering, dat zij, die gedurende 5 jaren gediend hebben, zonder eenige loting hun ontslag zullen bekomen; eene verzekering die niet alleen geheel en al ligt in de gezindheid, maar tevens in het belang der hooge regering, gelijk uit de aandachtige overweging van het geheel stelsel blijkt, en op welken dus elk vasten staat maken kan: doch ik keer terug tot de jaarlijksche verloven.

Slechts een vierde van de geheele nationale militie wordt bij elkander op de been gehouden, en dat gedeelte zal worden zamengeseld, in de eerste plaats uit hen die zich aan den dienst hebben willen onttrekken, die alzoo in waarheid verpligt zijn voor het nadeel, dat zij aan hunne medeburgers hebben zoeken toe te brengen, te boeten; daarna uit de plaatsvervangers of die van nummers verwisseld hebben, en eindelijk nog uit hen, die verlangen in dienst te blijven.

Er is dus de allergrootste waarschijnlijkheid, dat alleen de zoodanigen in gestadigen dienst zullen blijven, die daar door het minste bezwaard worden, niet alleen, maar daar onder verre de meesten, voor welke het eene wezenlijke behoefte of eene verkiezing is; want veiliglijk mag men rekenen, dat, na verloop van eenige jaren, de dienst der nationale militie door velen zal worden aangezien, gelijk hij is, als een ligte en tevens voor hen en de hunnen juist berekende dienst, waarvan het gevolg zijn zal, dat zelfs niet altijd het volle 5de gedeelte nieuwelings zal behoeven te worden opgeroepen, of dat zij, die door de gewoonte of eene gepas-

(*Het vervolg op bladzijde drie.*)

te en loflijke eerzucht den krijgstand verkiezen, na hunnen tijd bij de nationale militie uitgediend te hebben, bij de staande armée hunnen dienst zullen aanbieden; en welke dier gevallen ook plaats grijpen, beiden strekken zij ten algemeenen en bijzonderen nutte.

Bedenkt bij dit alles, dat de nationale militie niet dan in ongewone tijden het land verlaten kan, dat zij nooit gebruikt kan worden tot bevordering van belangen, die aan ons belang geheel vreemd of daarmede strijdig zijn, maar dat hare waardige bestemming is de verdediging van eigen haardsteden, van eigen vaderland, dat elk bataillon aan een bepaald militie-district is toegewezen, dat hetzelve alzoo meer bijzonderlijk tot één huisgezin behoort, dat de dienst in waarheid ligt is, en aan velen eene gedeeltelijke ondersteuning in hunne behoeften kan aanbrengen; dan is de gegronde verwachting daar, dat eerzucht en vaderlandsliefde, ja zelfs een welbegrepen eigenbelang, velen tot vrijwillige dienstneming zal doen overgaan; dat alzoo de verpligting tot de vrijwillige inschrijving en loting op een gering getal vallen zal, terwijl deze verpligting nog zoo veel te weiniger drukt, daar de loting niet over de geborenen in een jaar, maar over vijf jaren loopt; eene omstandigheid, die, en op zich zelve, en gevoegd bij de vrijheid tot plaatsvervanging en nummer-verwisseling, het bezwaar tot bijna niets brengt.

Valt er wel veel meer te zeggen, om U Edel Mogenden en de geheele natie te overtuigen van het doelmatige en billijke der bepalingen, nu opgegeven? ja Edel Mogende Heeren! nog eene hoogstbelangrijke aanmerking; het Nederlandsche volk kent den geheelen omvang van deszelfs pligten en regten, ten aanzien dezer zaak uit de wet zelve. Geene voorbehoudingen, geene verwijzingen tot nader te maken reglementen of bijzondere bevelen van hoogere of lagere ambtenaren, die vele bepalingen, ja de geheele wet dikwijls, blijkens de ondervinding in de laatste drie jaren vóór onze bevrijding, omver wierpen en verkrachten, zijn hier te wagten of te duchten. Wij keeren terug tot onze hollandsche zeden; de wetgever spreekt onbewimpeld en rond; de ingezetenen vreezen geene verschalking. Ik voeg hier nog enkel bij, dat de kosten geheel uit 's Lands kasse betaald worden.

Gij hebt uit het tot dus verre voorgedragen kunnen opmaken, Ed. Mog. Heeren! hoe zeer ik, die tot U spreek, doordrongen ben van doelmatigheid der ontworpen wet op de nationale militie, en ik geef U dezelfde verzekering niet alleenlijk van mijn mede-lid in deze commissie, maar van alle onze ambtgenooten; aller eenstemmig gevoelen kan U door niemand beter, dan door uwen en onzen waardigen voorzitter, worden kenbaar gemaakt. Gelijk belang stellen wij in de wet op de schutterijen, tot welker behandeling ik nu overga.

Die den moed, de vaderlandsliefde en het nut der schutterijen beschrijven wil, behoeft zijne voorbeelden niet te zoeken in de dagen van de grondlegging onzer vrijheid; hij kan ze vinden in onzen tijd, onder onze oogen, bij de wonderdadige herschepping van ons aanzijn; wij allen herinneren ons, met gemengde aandoeningen, de geestdrift van de Haagsche burgerij, in de bange dagen van worsteling. Wij staren nog met genoegen en erkentenis op het lofwaardig, heldhaftig en stout gedrag der Amsterdamsche schutterij bij Naardens belegering, en brengen de verdiende hulde aan die van Groningen, bij eene soortgelijke omstandigheid, toe; opdat dan deze voorbeelden niet als eene voorbijgaande schaduw, maar rijk in wezenlijke gevolgen voor ons wezen mogen, zoo behooren wij, in deze rustige tijden, bedaardelijk nategaan, op welke wijze van die edele gevoelens, welker aankweeking op onzen grond zoo ligt is, nut voor het vaderland kan getrokken worden. En dit heeft den grond gelegd tot de bepalingen, thans ontworpen. Eene korte toelichting van de voornaamste schijnt niet geheel te onpas. De Grondwet bepaalt ten duidelijkste, dat de gewone schutterijen in de steden, in tijden van oorlog en gevaar, gezamenlijk met de schutterijen ten platten lande, tot dat einde in te stellen, als een landstorm tot verdediging des vaderlands dienen moeten. Het was daarom van het hoogste belang het juiste en doeltreffende verband daar te stellen tusschen die beide; ziet daar, Ed. Mog. Heeren! in korte trekken het stelsel door Z. K. H. aangenomen en goedgekeurd.

In alle plaatsen, door welke, wegens den stedelijken stand, leden der Provinciale Vergadering gekozen worden, mitsgaders in zoodanige verdere steden of dorpen, waarvan de bevolking binnen den besloten kring of omtrek der gebouwen 2500 zielen of meer bedragen, zullen *dienstdoende* schutterijen worden opgerigt. In mindere bevolkte plaatsen zullen, voor zoo verre zij geene dienstdoende schutterijen verlangen, *rustende* schutterijen bestaan; de sterkte dezer beide schutterijen gezamenlijk, zal beloopen een bataillon van 600 man p iedere 20,000 zielen of daaromtrent.

In tijden van vrede, blijven de dienstdoende schutterijen verdeeld in regementen, bataillons of compagnien, plaatselijk op zich zelven.

In tijden van oorlog, worden de beide schutterijen tot militie-kantons gebragt, van 10,000 zielen nagenoeg, welke dezelfde zullen zijn, als die voor de nationale militie; in ieder van dezelve beloopt het getal schutters op 300 man; alle welke getallen echter, in bange tijden, mogen worden vermeerderd.

Zoo verre de bataillons dienstdoende schutterijen in eenige plaats geheel voltallig zijn, blijven zij op zich zelven, doch voor zoo verre het bataillon onvoltallig is, wordt hetzelve uit de rustende schutterijen voltallig gemaakt; de militie-kantons worden gebragt tot distrikten, over ieder van welk een commissaris zijn zal, die tevens met het opzigt der nationale militie in dat distrikt belast is.

Nu is er een geheel van alle de schutterijen; nu worden reeds in rustige tijden de vakken geregeld, in welke alle de gedeelten van den landstorm te zamen loopen: de dienstdoende worden dadelijk geoefend, de rustende niet dan op enkele dagen in het jaar, maar de vereeniging der mingeoefenden met de volleerde, maakt een genoegzaam geheel uit, en zoo niet alle berekening hier bedriegt, is in deze zeer eenvoudige zamenstelling, een groot middel ter verdediging van den Vaderlandschen grond gelegen, vooral wanneer eens alle op eene gelijke wijs zullen gewapend zijn, waartoe de ontworpen wet, aanleiding geeft.

Tot den schutterlijken dienst, kunnen worden opgeroepen alle personen, van 18 tot 51 jaar, naar deze zeer gepaste volgorde:

Elk burger is in gewone tijden, verpligt den dienst persoonlijk te verrigten. of, zoo hij tot dien dienst niet wordt opgeroepen, eene bijdrage tot vinding der kosten te leveren, zij, die tot de eer van schutterlijken dienst niet worden toegelaten, betalen geene contributie; zij, die volgens de wet van den persoonlijken dienst, uit hoofde van gebreken, bedieningen of anderzins worden vrijgesteld, zijn daar door niet ontheven van de betaling der contributie. Zij, die wel geene volstrekte reden van vrijstelling, in de wet gegrond, hebben, en echter om gewigtige belangen wenschen vrijgesteld te worden, betalen eene verhoogde contributie.

Ingeval van landstorm, vervalt alle vrijstelling, en elk die tot den persoonlijken dienst bekwaam is, moet dienen.

Ziet daar eenige hoofdtrekken van deze wet, welke op eene gepaste wijze worden ontwikkeld, en op de voorkomende gevallen toegepast; gelijk mede op de formatie, kleeding, exercitie, gewone en ongewone diensten, zoo afzonderlijk, als in verband met het militaire garnizoen, zeer goede voorschriften gegeven worden, welke, verwijderd van al te drukkende diensten en te kostbare verfraaijingen, tot opwekking eener goede eerzucht strekken kunnen; daartoe vooral is bij uitnemendheid geschikt de gunstige gezindheid van Z. K. H. die alle hoogere en lagere officieren aanstelt, en van eene commissie voorziet, welke hun kosteloos zal worden uitgereikt.

Zeer juist is ook beschreven de verhouding der schutterijen in de eerste plaats, gelijk de aard der zaak leert, tot de plaatselijke, voorts tot de provintiale, eindelijk tot de algemeene Lands regering; terwijl, laatstelijk, op het stuk der krijgsraden en krijgstucht, de noodige ondergeschiktheid met de betamelijke vrijheid en onafhankelijkheid, die aan burgers toekomt, is in het oog gehouden.

Het behoeft echter geene herinnering, dat, in tijden van gevaar, de landstorm aan dezelfde krijgstucht is onderworpen, als de staande armée, gelijk dezelven in dat geval, ook op dezelfde wijze op 's Lands kosten, wordt onderhouden.

Dit weinige zij genoeg, om U Ed. Mog. met den geest en de strekking dezer wetten voorloopig bekend te maken.

In meer bijzonderheden te treden, zou ongepast zijn; het oogpunt eens bepaald zijnde, uit hetwelk de verordeningen, aan de bekrachtiging uwer vergadering voorgesteld, moeten beschouwd worden, valt het ligt alle de bijzondere deelen van dezelve te kennen en te beoordeelen. Tot bepaling van dit oogpunt strekke deze rede. Het zal voor het overige ons eer en genoegen zijn, indien U Ed. Mog. eenige nadere ophelderingen noodig keuren, daartoe, ter opvolging van Z. K H. bevelen, te worden opgeroepen, op dat alzoo deze zaak tot een gewenscht einde gebragt worde.

Hoogst gelukkig zullen wij ons rekenen, indien het gesprokene daartoe een eersten goeden grond gelegd heeft; voor mij in het bijzonder zou het een waar genoegen zijn, indien ik mijne tegenwoordige loopbaan eindigen mogt met de genoegelijke gewaarwording, dat ik, door den laatsten arbeid, mij ten deel gevallen, eenigermate had medegewerkt tot het instand brengen van eenen maatregel, welke met geheel ons aanwezen in eene zoo naauwe betrekking staat.

Ja, Ed. Mog. Heeren! — want het is niet overtollig deze rede te eindigen, gelijk zij is aangevangen. — Nederlands onafhankelijkheid is het allereerste doel, het welk 's Lands regering zich moet voorstellen, zonder deze (wij ondervonden het), zijn alle onze voorregten en vrijheden verloren; het is niet genoeg deze waarheid telkens te herhalen, niet genoeg, dezelve in het hart en het verstand onzer kinderen diep te prenten, niet genoeg, om stil en rustig het herboren geluk te genieten.

Wij moeten dankbaar voor 's Hemels zegeningen, welke wonderlijk zijn in onze oogen, dezelve niet verwaarloozen, maar, in deze kalme tijden, ons voor eene woelige toekomst — want de loop der wereldsche zaken is steeds ongestadig — toebereiden.

Dit gevoel is dan ook dat van het geheele Nederlandsche volk in deze oogenblikken; en gij, Ed. Mog. Heeren! zult door de bekrachtiging dezer doelmatige, regtvaardige, zachte, echt vaderlandsche wetten niet doen, dan dat algemeen gevoel op te volgen en ten goede te leiden.

Zoo kunnen wij ons eene heerlijke toekomst beloven; zoo zullen wij aan gansch Europa doen zien, dat de echte Hollandsche moed ook nu nog niet verflaauwd, maar elk Nederlander gezind is, om hen tegen te staan, die het nog eenmaal vroeg of laat wagen mogten, deszelfs staatkundig bestaan aan te randen. Ja, allen zijn bereid om ter hulp te schieten, en, waar eendragt is, tusschen Vorst en Volk, tusschen de Regering en de Onderdanen, valt het eenen vijand moeijelijk, ja onmogelijk, zijne verderfelijke oogmerken te bereiken; hij durft zich zelven niet wagen. Deze gunstige gesteldheid is thans de onze, en hoe zou het anders kunnen wezen, wanneer wij onze oogen slaan op den Vorst, die ons bestiert. Zij zal het blijven, dit waarborgen ons de voortreffelijke hoedanigheden van Hem, die eenmaal als Vader onzer kinderen zal optreden.

LEEUWARDEN, *den 5 Maart.*

In een onzer binnenlandsche dagbladen, leest men het volgende:

EXTRACT van een authentieke brief uit WEENEN, *van den 16den februarij.*

„ Ik haaste mij, om Uwed. het volgende mede te deelen, zijnde het geene ik sedert tweeuren vernomen heb. Sedert mijne laatste was er niets aanmerkelijks bij het congres voorgevallen:"—

„ „ Indien het de gezondheid van Zijne Majesteit den
„ „ Keizer toelaat, zal des morgens ten 9 uren, op
„ „ een der dagen van den 16den tot den 20sten de-
„ „ zer maand, de herauten op alle de groote pleinen
„ „ onzer hoofdstad, den vrede aan den volke afkon-
„ „ digen. Van 10 tot 11 uren, zullen de kanonnen
„ „ gelost en alle de klokken geluid worden. Ten 11
„ „ uren, zal Zijne Keizerlijk Majesteit met het gan-
„ „ sche congres en den hoogen adel, in groot gala,
„ „ zich naar de hoofdkerk van St. Stephanus, tot het
„ „ bijwonen van een *Te Deum*, begeven. Na het ein-
„ „ digen van hetzelve zal het geschut weder gelost
„ „ worden. Des avonds zal er groot bal zijn, en al-
„ „ le de schouwburgen zullen gratis vertooningen ge-
„ „ ven. Een algemeene illuminatie zal in de stad en
„ „ Voorsteden plaats hebben, hetwelk de Hooge Sou-
„ „ vereinen zullen gaan bezigtigen.
„ „ Onze grenzen worden tot de Lech uitgebreidt.
„ „ De aartshertogin *Maria-Louisa*, zal hare wenschen
„ „ bekomen en te Saltzburg resideren. Zij staat daar

(*Het vervolg op de kant dezer bladzijde.*)

„ „ voor Parma, Piacenza en Guastalla af. Zij wordt
„ „ als KONINGIN VAN ITALIE gekroond. Thorn
„ „ wordt onder Russische, Dantzig onder Pruissische
„ „ en Krakau onder Oostenrijksche bescherming, tot
„ „ vrije rijks-steden verklaard. — Oostenrijk, Enge-
„ „ land en Frankrijk hebben eene alliantie gesloten,
„ „ tot welke Rusland insgelijks toetreden zal. — De
„ „ Koning van Beijeren zal zijne residentie te Mentz
„ „ vestigen en te Munchen zal er een Oostenrijks-
„ „ algemeen-kommandement, aangesteld worden."""

*** Mijn hartelijk geliefde man, P. A. POELSTRA, in leven koopman te Arum, wierd mij heden avond ruim 9 uren, aan verval van kragten, door den dood ontrukt, in den ouderdom van circa 76 jaren. Ik betreur in hem een waarde echtgenoot en eenen zorgdragende vader, met wien ik den tijd van ruim 52 jaren, in eenen genoegelijken echt heb doorgebragt, daar weinige dit mogen gebeuren.

De hoop echter van een gelukkige standverwisseling van hem, doet mij zwijgen, en in den wil des Allerhoogsten berusten.

ARUM, den 27 Februarij 1815. F. PYTTERS, wed. P. A. POELSTRA.

*** Op heden overleed, na eene hevige ziekte van weinige uren, in den ouderdom van bijna 49 jaren, mijne dierbare echtgenoot, de wel eerw. zeer geleerde heer, WILLEM BEEKHUIS, in leven predikant te Garijp c. a., en schoolopziener van het 7de distrikt in Vriesland; mij nalatende acht onmondige kinderen, die met mij dit treffend verlies met heete tranen beweenen.

GARYP, den 28 Februarij 1815. J. BEEKHUIS, geboren CLOECK.

*** Heden werd ik met mijne kinderen in de diepste droefheid gedompeld, door het overlijden mijner dierbaarste Echtgenoote JENKJEN WYBRENS STEENSMA, in den ouderdom van 51 en een half jaar, na eene echtverbindtenis van 34 en een half jaar, aan de gevolgen eener ziekte van weinige dagen. — Alleen de gegronde hoope op eene zalige verhuizing, en berusting in den Goddelijken wil, kunnen mijnen rouw verzachten. — Daar ik langs den thans gebruikelijken weg, van dit mijn smertelijk verlies aan vrienden en bekenden kennis geve, verzoek ik van brieven van vertroosting verschoond te worden.

HARLINGEN, den 1sten Maart 1815. SICCO POPTA, *Chirurgijn.*

*** Het behaagde den grooten Bestuurder onzer lotgevallen, mijn hartelijk geliefde man, den wel eerw. zeer gel. heer PETRUS GULDENARM, in leven Predikant alhier, in den ouderdom van 76 jaren en 3 dagen, na eene gezegende echtvereeniging van 23 jaren en 4 maanden, door den dood uit mijne liefde-armen weg te nemen. Eene bezetting op de borst, maakte in één oogenblik een einde aan zijn voor mij, zijne 3 kinderen, en deze gemeente zoo dierbaar leven.

Ik betreur in hem eenen dierbaren en tederbeminden echtgenoot, zijne kinderen eenen liefderijken en zorgdragenden vader, en deze gemeente, die hij bijna 15 jaren, met onvermoeiden lust en godsdienstigen ijver het Euangelie der genade en zaligheid verkondigd heeft, niet alleen eenen getrouwen Leeraar, maar ook, daar hij zijne leer met eenen Gode waardigen wandel versierde, eenen voorbeeldigen voorganger.

Troostrijk is het voor mij in mijne hartgrievende droefheid, te mogen vertrouwen, dat het sterven voor hem gewin geweest zij, en hij reeds den loon van Gods gaarn getrouwe knechten geniet.

Wegens zijn vriendelijken omgang, openhartig, gul en liefderijk karakter, zijne onvermoeide werkzaamheid en zijnen welmeenenden ijver voor de zuivere Euangelieleer, zal hij steeds in eene gezegende nagedachtenis blijven.

YIST, den 2 Maart 1815. MARIA KLEYWEG, wed. P. GULDENARM.

(*Het vervolg op bladzijde vier.*)

ADVERTISSEMENT.

Die iets te pretenderen heeft, of fchuldig is aan KLAAS JENTJES DE GROOT, in leven Koopman in Boter, te Grouw, gelieve daarvan opgave te doen, voor den 15den APRIL 1815, aan G. *van ASPEREN* of *PIETER S. van der VELDE*, te Grouw, als gelastigden, per procuratie van ANTJE PIETERS, weduwe wylen KLAAS JENTJES DE GROOT, volgens Testamentaire dispofitie Erfgenaam, en heeft onder beneficie van Inventaris de Boedel aanvaard, en worden na dato dezes geene pretentien meer aangenomen.

)o( )o( )o(EEN SMIDS KNECHT, zyn handwerk in het Boere- of Scheepswerk verftaande, een dienst op voordeelige condition begeerende, kan zich in perfoon adresferen aan het Bureau dezer Courant, in de Speelmanftraat, waar nader onderricht te bekomen is.

BY H GARTMAN, te Amfterdam, en te Leeuwarden by *Brouwer*, *Cahais*, *Wiarda*, *Steenbergen van Goor*, en de wed. *Altena*, wordt uitgegeven: De karaktermatige befchryving van het byzonder leven en gedrag van NAPOLEON BUONAPARTE, alsmede de geheime handelwys omtrent vreemde Mogendheden, met een menigte geheime Anecdoten, betreffende de verfchillende Hoven van Europa, en de Franfche Omwenteling, door L. GOLDSMITH, naar de 5de Engelfche uitgave, in 3 ftukken. In dit werk, hetwelk in derzelver merkwaardige verhalen omtrent *Buonaparte*, zyne Aanhangelingen, en de opgevolgde veranderingen in de regeering van Frankryk, met de geheime gefchiedenis van Holland, gewis eenen gelyken rang verdiend, vind men de verhaalde daadzaken door bewyzen bekrachtigd, en daarenboven de voorvallen in de geheime Brieven van St. Cloud, ter loop aangeftipt, in derzelver begin, voortgang en einde is ontwikkeld; dat dit werk als de gefchiedkundige Sleutel der gezegde brieven kad befchouwd worden; trouwens de naam alleen van den beroemden fchryver, verheft dit werk boven alle aanbeveling; de prys is 4 - 16 - 0.

Men prefenteert publiek te verkoopen, ten huize van de weduwe *J. J. STERKENBURG*, in het Heeren Logement te Balk; op WOENSDAG den 22ften MAART 1815, des avonds ten vyf uren, by de befchryvinge, en op WOENSDAG den 29ften DITO, mede des avonds ten vyf uren, ten huize van *G. FELLINGA*, in de Zwaan aldaar, by den finalen palmflag:

Zekere welbetimmerd en opgetuigd KOFFE-SCHEEPJE, voor vier jaren nieuw uitgehaald, lang over Steven 48 voeten, wyd 11¼, voorzien met een vaste Plegt, Bezaan-zeil, Fokken, Boomen, Haken, Ankers, Touwen, enz., zoodanig tot onlangs door nu wylen *Piet Meines Delftra*, als eigenaar is bevaren, liggende te Balk, alwaar nader onderrigt is by den Koopman A. JONKER aldaar, en EGBERT KLEIZES HOEKSTRA, te Oude-Ouwert.

)o( )o( )o(Een geadmitteerd en gefchikt CHIRURGYN of HEELMEESTER, genegen zynde als zoodanig te Ylst te fungeeren, op een jaarlyks Tractement van EEN HONDERD GULDENS; adresfeere zich zoo fpoedig mogelyk, in perfoon of met gefrankeerde brieven, aan den Secretaris VAN DER LEY, aldaar.

J. VAN EYCK, deurwaarder by het Vredegeregt van het kanton Rauwerd, gedenkt, op MAANDAG den 13den MAART 1815, des morgens ten 9 uren, ten huize van *WYBE PIETERS LOIJENGA*, Huisman te Hylaard, by boelgoed en gereed geld verkoopen:

7 Kalve en Melke KOEYEN, 1 Vool vos MERRY-PAARD, 1 fchoon zwart vierjarig langftaart RUIN, 11 gelde SCHAPEN, 5 weiden hooglands Hooi, 1 rest Stroo, 1 Hooiwagen, 1 Chais, 3 koperen Emmers, 4 houten Dito, 12 houten Aaden, 2 Molkentynen, 1 Tyme, 1 Kret, 3 Dongplanken, Harken, Vorken, en verdere BOERE-GEREEDSCHAPPEN

)o( )o( )o(Er wordt een KOEKBAKKERS-KNECHT gevraagd, zyn werk geheel verftaande, kan op aanftaande Mei werk bekomen; nader onderrigt aan het Bureau dezer Courant; Brieven franko.

*** Heden overleed, tot onze droefheid, aan een langzaam verval van krachten, onzen waarden vader, den oud koopman WOPKE OENES GORTER, in den hogen ouderdom van zeven-en-tachtig jaren en circa zes maanden; dienende deze tot bekendmaking aan vrienden en bekenden.

LEEUWARDEN, den 3 Maart 1815. OENE W. GORTER, *mede uit naam van mijne broeders en zusters.*

PRIJS DER BOTER TE LEEUWARDEN, den 3 Maart 1815. *f* 40 - 0 - 0 Schippers-markt.
De prijs der granen was dienzelfden dag ter markt aldaar: Middelprijs van het lopen tarwe *f* 8 - 0 - 0. Middelprijs van het last rogge, 117 ggl.

BEURS-PRIJS DER EFFECTEN.
Amsterdam, den 3 Maart 1815.

Holland, Werkelijke Schuld	2½ pCt.	43¾	à	44¼
—— Uitgestelde Schuld	——	3¾	à	4⅛
—— Kansbilletten		22¾	à	23
—— Restant van uitgest. Schuld		1¾	à	2
—— Domein-rescriptien	4 ——	85½	à	86½
—— Bons van het Syndikaat				
5de serie	5 ——	99	à	99½
Dito . . 6de serie	5 ——	97½	à	98
Dito . . 7de serie	5 ——	96½	à	97
Dito . . 8ste serie	5 ——	95¼	à	96¼
Frankrijk, Tiers Consolides	5 ——		à	
—— Certificaten van dito		75	à	76
Engeland, geconsolideerde	3 ——	66½	à	
Rusland, bij *Hope en Comp.*	5 ——	68	à	68¾
Dito Coupons		66	à	67
Pruissen, bij de wed. *Uberf. en Serr.*	5 ——	96	à	97
Spanje, neg. bij *Hope en Comp.* 1807	5½ ——	34¼	à	35
Dito Coupons		13½	à	14
Weener bank bij *Goll en Comp.*	6 ——	25	à	28
—— dito	4 ——	22½	à	23½
—— Certific. bij *Goll en Comp.*	2½ ——	26¼	à	26¾
Italiën, Monte Napoleon	5 ——	53½	à	54½
Napelsche Certificaten	5 ——	54½	à	54¾
Zweden, bij *Hogguer en Hasselgr.*	5 ——	36	à	38
Dito Coupons		26	à	28
Deensche Kroon		52	à	54
Amerika, bij *Hope en Comp.*	5½ ——	95	à	96
—— bij *Staphorst*	5½ ——	83	à	83½

BURGEMEESTEREN DER STEDEN LEEUWARDEN EN HARLINGEN gedenken, door heeren hunne GECOMMITTEERDEN, publiek te verhuuren, voor den tyd van ZEVEN jaren, in te gaan met den eersten MEI 1815:
I. De bevaren TOLLEN, tusfchen Leeuwarden en Harlingen, et vice verfa.
II. De bevaren TOLLEN, tusfchen Leeuwarden en Pyphorne, et vice verfa, en
III. De TOLLEN van de Voetgangers, enz.; van beide Steden op
RITZUMAZYL,
KINGMA-TILLE, en
KOE-TILLE.
Wie daar aan gadinge heeft, kome, op DONDERDAG den 23ften MAART 1815, des voormiddags ten elf uren, op den Raadhuize binnen Leeuwarden, en huure op condition dan voor te lezen, die inmiddels ter Secretarie der beide Steden ter lezing liggen.

Burgemeesteren voornoemd,
BERNH BOUMA.
K. BLOK

DE SCHOUT DER GEMEENTE VAN MILDAM roept, ten gevolge eene by hem ontvangen aanfchryving van Z. E. den Heere Gouverneur van de Provincie Vriesland, van den 25ften FEBRUARY ll., No 145, 1fte Bureau, by deze op, alle de ftemgerechtigde hervormde floreenplichtige ingezetenen van de dorpen Hoornfterzwaag, Jubbega-Schurega, Oude- en Nieuwehorne, tegens DINGSDAG den 21ften MAART 1815, des morgens ten elf uren, in de Kerk te Nieuwehorne, ten einde alsdan na aangehoord te hebben, hetgeen aan hun zal worden voorgehouden, met betrekking tot de Reparatie van de KERKE-TOREN, te Nieuwehorne, nader te beraadflagen.

BRONGERGA, den 1 Maart 1815.
De Schout voornoemd,
DE BLOCQ VAN SCHELTINGA Mz.

De floreenpligtige ingezetenen van den hervormden godsdienst, worden geconvoceerd, om op den 20sten MAART 1815, ten elf uren, te compareren in de kerk te Foudgum, om in perfoon of by behoorlyke volmagt, te ftemmen een PREDIKANT in de vacerende hervormde gecombineerde gemeente van Foudgum en Raad; en zulks volgens het reglement daarvan zynde.

Uit naam des Kerkenraads van voornoemde Gemeente,
PAULUS NANNES HOEKSTRA, J. T. STINSTRA, *beide ouderlingen.*

De notaris J. J. WIERSMA, te Sneek, zal, op DINGSDAG den 7den MAART 1815, des namiddags ten 2 uren, in het Lemfter-Veerhuis aldaar, publiek by ftryk- en verhooggeld, aan den meestbiedenden, finaal verkoopen:
I. Een extra hardzeilend JAGT, pl. m. lang 20½, wyd 7¼ voeten, en hol na rato, met deszelfs compleete toe- en aanbehooren; breder volgens Inventaris, by de billetten vermeld.
II. Zekere hecht en welftaand JAGTHUIS, by de Draaibrug van de Hoogendfter Pyp, binnen gemelden Stede, en aldaar gequoteerd met letter C, no. 1; kunnende beide perceelen direct na den finalen palmflag worden aanvaard, en verders op dan voor te lezene condition, die onder des by voormelde notaris te vernemen zyn.

De notaris G. W. POSTHUMA, te Dockum, zal, op WOENSDAG den 8ften MAART 1815, des namiddags ten drie uren, ten huize van *PIETER BOOMSMA*, kastelein onder Oostrum, by Dockum, publiek, by de befchryvinge prefenteren te verkoopen:
Ten 1sten: Eene HUIZINGE en SCHUURE, met HORNLEGER cum annexis, benevens vyf-en-twintig pondematen best GREIDLAND, ftaande en gelegen onder Oostrum; by *Harmen Sipkes van der Weyde* wordende bewoond en gebruikt, ST. PETRI en den 12den MEI 1816 vry te aanvaarden.
Ten 2den: Eene HUIZINGE en HORNLEGER, groot een half pondemate, met nog zeven en een half pondemate best GREIDLAND, mede aldaar; by *Telons Jurjens* in gebruik. De Landen ST. PETRI, en de Huizinge cum annexis den 12den MEI aanftaande vry te aanvaarden.

De notaris WYMA, te Harlingen, zal aldaar, op WOENSDAG den 8ften MAART 1815, des namiddags ten 2 uren, by de befchryving, en des avonds ten 6 uren, by den finalen palmflag, ten huize van *PIETER GELINDE*, (de herberg Benthem), prefenteren te verkoopen:
Een uitmuntend fnelzeilend BLOKZYLDER-JAGT, lang over Steven 48 voet, wyd 13¾ voet, en hol 4¾ voet, en zulks met al zyn Rondhout, opftaand en lopend Touwwerk, Ankers en Touwen, Zeil en Treil, en verdere daarby zynde Goederen: zoodanig hetzelve is bevaren door *Hendrik en Jan Ædes*, en ligt in de Noorderhaven, by de Raadhuisbrug, te Harlingen, volgens Billet en Inventaris daarvan zynde.

De notaris WYMA zal, op WOENSDAG den 8ften MAART 1815, des avonds ten 5 uren, by *H. WINTER*, aan de Voorftraat, te Harlingen, prefenteren te verkoopen:
Eene hechte en voor weinige jaren gedeeltelyk nieuw verbouwde HUIZINGE, met TUIN en verdere Annexen, waarin met goed fucces een YZERKRAMERY is gedreven, ftaande aan de Voorftraat, te Harlingen, wyk C, no. 78; by de eigenaarfche *Janke T. Yzenbeek* gebruikt, den 12den MEI 1815 of misfchien eerder, vry te aanvaarden. Ook is dit Huis inmiddels uit de Hand te Koop.

De notaris E. SCHOTANUS, te Workum, zal, op VRYDAG den 10den MAART 1815, by den finalen palmflag, des namiddags ten 2 uren, ten huize van *FEDDE TÆKES WIERSMA*, kastelein onder het Stadshuis, te Workum, voor den tyd van VYF aaneenvolgende jaren, in te gaan met ST. PETRI en den 12den MEI 1815, publiek, aan den meestbiedenden, prefenteren te verhuren:
Vier ZATHEN en LANDEN, men HUIZINGE en SCHUURE cum annexis, ftaande en gelegen in het Heidenfchap, onder de Stad Workum, de Dorpen Oudega en Nyega, by *Jan Reins Veenftra*, *Pieter Jelles*, *Anne Lieuwes* en *Pieter Gerbens* bewoond, zynde alle GREIDLANDEN, en ieder afzonderlyk; alsmede 22½ pondematen GREIDLAND, gelegen onder de Stad Workum, in drie perceelen, by billetten gefpecificeerd, waarvan de condition zyn te vernemen, ten huize van den heer C. BINKES, te Bolsward, en by bovengemelden notaris.

MR. C. SCHULTZ, notaris te Leeuwarden, zal, op MAANDAG den 13den MAART 1815, des avonds ten zeven uren, by de provifionele toewyzinge, ten huize van *OTTE EINTES de BOER*, kastelein in Benthem, te Leeuwarden, by ftrykgeld verkoopen:
Eene voortreffelyke en wel ter neeringftaande HUIZINGE en BAKKERY, en HOVINGE daar achter, ftaande by de Wittebrug, op de Noordkant van het Vliet, te Leeuwarden, gemerkt letter M, no. 40; voorheen by *Petrus Rosfinga*, laatst bewoond geweest door wylen *Jan Sipkes Grouwftra*, en door de weduwe nog werdende bewoond, uiterlyk op den 12den APRIL 1815 te aanvaarden.

MR. J. HANEKUYK, notaris te Harlingen, zal, op WOENSDAG den 15den MAART 1815, by den finalen palmflag, des avonds ten 7 uren precies, ten huize van den kastelein *H. Winter*, in het Heeren-Logement, aldaar, publiek verkoopen:
I. Eene uitmuntende en modern betimmerde HUIZINGE, TUIN, STALLING en PAKHUIS, ftaande op het Noordys, binnen de ftad Harlingen, in wyk D. no. 11, door nu wylen Mejufvr. *Aafke J. Hilma*, als eigenaarfche bewoond geweest, den 12den Mei 1815, of, zoo veel eerder als den verkooper convenieert, te aanvaarden.
II. Eene uitmuntende en tot winkelnering zeer gefchikte HUIZINGE, cum annexis, ftaande aan het Westelykfte gedeelte van de Zuiderhaven binnen dezelve ftad, in wyk E, no. 80, door den koopman *Wopke Soerds*, als eigenaar wordende bewoond, den 12den Mei 1815 te aanvaarden; breder volgens billetten.
Iemand intusfchen genegen zynde deze Vastigheden uit de Hand te koopen, kan zich vervoegen by den notaris HANEKUYK, voornoemd.

† † † Men prefenteert te besteden: Het maken of arbeidsloon van een nieuwe TIGCHEL-OVEN, op Snakkerbuuren onder den dorpe Lekkum. Wie hier aan gadinge maakt, kome op MAANDAG den 6den MAART 1815, des voormiddags ten elf uren, ten huize van de kastelein *Rienk Johannes* aldaar; zullende het bestek ter lezing liggen, van maandag den 27sten february 1815, tot de besteding toe, in de herberg de Ster, te Leeuwarden, en by bovengenoemde *Rienk Johannes*, op Snakkerbuuren.

R. SWARTWOLT en P. L. BEKENKAMP, Makelaars, te Groningen, gedenken: (met authorifatie van den Regtbank van Koophandel) op ZATURDAG den 11den Maart 1815, des avonds ten 6 uren, in het Huis de Beurs, te Groningen, publiek te verkoopen:
30,000 Pond TIETELING en RONDVISCH, 200 Gedroogde BOKKE-VELLEN, een party HARTE-VELLEN, HOORNS en POTEN; alsmede 15 Kisten PRUIMEDANTEN, waarvan de Catalogus by de bovengenoemde Makelaars zyn te bekomen.

De Dyks-Secretaris W. VETTEVOGEL zal, ten overftaan van den heer Commisfaris uit de Dyks-Gedeputeerden BUITENDYKS, publiek verhuuren, voor den tyd van VYF jaren:
De Nieuwe SLAPERDYK, te Zurich, en LANDEN aldaar gelegen; alsmede de VISSCHERNY in de Dyksvaart, lopende van den Steenen Man tot Zurich, en vandaar tot Makkum.
Wie gadinge maakt, kome, op WOENSDAG den 15den MAART 1815, des namiddags van 2 tot 3 uren, in het Heeren Logement, te Harlingen.

Men prefenteert publiek, by ftryk- en verhooggeld, aan de meestbiedende te verkoopen:
I. Een HEKSCHIP, lang over fteven 48 voeten, wyd 10 voeten en hol naar advenant.
II. Een dubbeld VEERSCHIP, lang over fteven 35 voeten, wyd 10½ voeten en hol naar advenant; — beide met ronde Luiken en eeken Dekken, met Zeilen, Vokken, Touwwerk, Boomen en Haaken, en het geen verder tot aan en by gemelde Schepen behoort. Breder volgens Inventaris. Leggende deze Schepen beide buiten het Hoogend, te Sneek.
Wie gadinge maakt, kome op DINGSDAG den 14den MAART 1815, des namiddags ten 2 uren, ten huize van *Lieke Stuwenburg*, kastelein in de Staesherberg, te Sneek, en koope op Condition als dan voortelezen, die inmiddels te vernemen zyn, by den Deurwaarder JAN RUURDS BOUMA, te Ylst, en UILKE P. SCHUIL, te Sneek.

Te LEEUWARDEN, by de weduwe D. R. SMEDING en M. KOON.